

Begrippen over gender

- Geslacht - Gender
  - Het begrip “geslacht” duidt op de biologische verschillen tussen mannen en vrouwen. Deze verschillen zijn universeel en tijdloos. Zij veranderen niet in de ruimte (verschillende landen) noch in de tijd (verschillende periodes).
  - Het begrip “gender¹” omvat de sociale en culturele structuren rond de biologische verschillen tussen vrouwen en mannen en die een invloed uitoefenen op hun stereotiepe voorstelling. In tegenstelling tot het geslacht worden deze verschillen bepaald door de omgeving (zij veranderen naargelang van het land, de cultuur, de maatschappelijke omgeving, de religie, de leeftijd, enz.) en ze zijn tijdelijk (zij veranderen volgens de tijdsperiodes in functie van de maatschappelijke evolutie).

Alle culturen en maatschappijen leggen op basis van de biologische verschillen tussen mannen en vrouwen mannelijke en vrouwelijke kenmerken en rollen vast. Deze sociale structuren gaan gepaard met stereotiepe beelden en voorstellingen van beide seksen over hun respectievelijke competenties, activiteiten of rollen.

Over het algemeen zijn de maatschappijen opgebouwd rond een overwaardering van de als “mannelijk” beschouwde kenmerken, die concrete gevolgen heeft voor de situatie van mannen en vrouwen.

Het begrip gender benadrukt het maatschappelijke karakter van de verschillen tussen mannen en vrouwen en de ongelijkheden die rond de stereotiepe beelden en maatschappelijke rollen ontstaan.

Mannen en vrouwen nemen verschillende posities in de maatschappij in (op de arbeidsmarkt, bij de economische en politieke besluitvorming, enz.), hebben verschillende levenservaringen, waarden en verwachtingen. Al deze aspecten houden verband met het feit een man of vrouw te zijn, maar zijn niet aangeboren.

Rekening houden met het gender impliceert het zich bewust worden van het tijdelijke en culturele karakter van de verdeling van de rollen. Dit impliceert eveneens het zich bewust worden van het feit dat de mannelijke norm momenteel domineert in onze maatschappij.

- Genderexpressie

De manier waarop een persoon zijn genderidentiteit (mannelijkheid/vrouwelijkheid) communiceert naar anderen. Deze expressie wordt op verschillende manieren geuit, zoals door kleding, gedrag, fysiek voorkomen, stijl, stemgebruik en sociale interesses. Hoe dit gebeurt, kan sterk variëren omdat het onderhevig is aan cultuur en opvoeding.
- Genderidentiteit

De manier waarop een persoon naar zijn gender kijkt, als mannelijk, vrouwelijk, beide of geen van beide. Dit kan al dan niet overeenkomen met het lichaam of toegekende geslacht bij de geboorte (dit betekent het geslacht vermeld op de geboorteakte). Genderidentiteit wordt mee gekleurd door de tijd en de cultuur.
- Gendergelijkheid

Gendergelijkheid impliceert gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen voor mannen en vrouwen, meisjes en jongens. Gelijkheid betekent niet dat vrouwen en mannen identiek moeten worden, maar wel dat hun respectieve rechten, verantwoordelijkheden en kansen niet

---

¹ Handleiding voor de toepassing van gender mainstreaming binnen de Belgische federale overheid

afhankelijk zijn van hun geslacht. Gendergelijkheid impliceert het rekening houden met de belangen, de behoeften en de prioriteiten van zowel vrouwen als mannen.

- Gender Mainstreaming (of geïntegreerde aanpak van de gelijkheid van vrouwen en mannen)

Gender mainstreaming is een strategie die erop gericht is om de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen en te realiseren, alsook de ongelijkheden en de discriminaties te voorkomen en weg te werken. Gender mainstreaming bestaat uit het (re-)organiseren, verbeteren, ontwikkelen, opvolgen en evalueren van beleidsprocessen op een zodanige manier dat het perspectief van gendergelijkheid wordt geïntegreerd in alle beleidsdomeinen (politiek, economisch en maatschappelijk) en op alle beleidsniveaus.

Een beleid dat de genderdimensie integreert, is een beleid waarbinnen men de situatie van vrouwen en mannen op een vergelijkende manier onderzoekt, waar men de oorzaken van de ongelijkheden tussen de geslachten identificeert en waar men ernaar streeft deze te beperken.

Gender mainstreaming is onder meer een strategie om gendergelijkheid te bekomen.

- Gender Budgeting (of gendergevoelig budgetteren)

Gender budgeting is een toepassing van gender mainstreaming in het budgettair proces. Dit houdt in rekening te houden met het genderperspectief in de bestaande budgetten op alle niveaus van de begrotingsprocedure, evenals een herstructurering van de ontvangsten en uitgaven met als doel de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen. Het is geen doel op zich, maar een strategie om gendergelijkheid (én op deze manier de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid op zich) te realiseren. Gender budgeting maakt integraal deel uit van strategie van gender mainstreaming.

- Seksisme

Onder seksisme verstaat men elk gebaar² of elke handeling die, klaarblijkelijk bedoeld is om minachting uit te drukken jegens een persoon wegens zijn geslacht, of deze, om dezelfde reden, als minderwaardig te beschouwen of te reduceren tot diens geslachtelijke dimensie en die een ernstige aantasting van de waardigheid van deze persoon ten gevolge heeft.

---

² Verbaal of non-verbaal